

Kredo

Müstəqil ictimaiyyəti, publisistik qəzet №41-42 (1219-1220) 04 iyul 2024-cü il Qiyməti 1 manat

Qəzet 1999-cü ilin oktyabrından çıxır

Yusif YUSİFOV - 95

ƏLİ RZA XƏLƏFLİNİN "UNUDULMAZ ULULAR"

POEMASINDA TARİXÇİ ALİM YUSİF YUSİFOVUN OBRAZI

İndi bir məqama diqqəti yönəltmək istəyirəm: Azərbaycanın tarixi keçmiş ilə bağlı obyektiv münasibətlərində fədakarlıq göstərmiş alimlərin adları Xankəndidə əbədləşməlidir. Yusif Yusifovun, Qiyasəddin Qeybullayevin, Vərəşil Qukasinin, Cavanşir Hüseynovun və başqalarının, yəni milli keçmişimizlə bağlı fədakarlıq göstərmiş alimlərin adları tam mənəvi haqq olaraq Xankəndi küçələrində yeni nəsillərin qürur qaynağı kimi öz haqqını almışdır.

Bundan sonra Əli Rza Xələfli müəllimlərini xatırlayır. Yaddaşında iz buraxmış ayrı-ayrı görkəmli alimlərin - pedaqoqların Azərbaycan məfkurəsinin yaşadılması yolundakı fədakar xidmətlərini necə sözə gətirdiyini müşahidə edirik.

Azərbaycan tarixinin çox qədim dövrlərini tədqiq etmiş Yusif Yusifovun xatirəsi bu gün də yüksək ehtiramla anılır. O, Şumer dövrünün tədqiqatçısı idi, Elam mədəniyyətini mükəmməl şəkildə öyrənmiş və bu barədə monoqrafiya yazmışdı. Biz bu görkəmli alimin tədqiqatlarının dəyərini Qarabağ uğrunda savaş başlanarkən bir daha hiss etdik.

Ermənilər bütün dünyaya təbliğatla az qala inandırmışdılar ki, türklərin yeri-yurdu yoxdur, onlar vəhşi köçərilərdir. Ancaq Yusif Yusifovun tədqiqatları Şumerdən üzü bəri Qafqaza qədər ərazilərdə türklərin aborigen olduğunu sübut edirdi.

Əli Rza Xələfli maraqlı məqamlara diqqəti yönəldir. O, Yusif Yusifovun xidmətlərini yada salır və çox böyük səmimiyyətlə və yüksək istəklə bildirir ki, qədim Xankəndi şəhərində bu görkəmli alimin adını daşıyan mədəniyyət mərkəzi, küçə, lap elə heykəli olsa, gələcək nəsillərin yaddaşına xüsusi təsir mənbəyi olar:

Bizim Yusif Yusifli qədim şumerdən gələn, Sirləri özü kimi tapılmazdı bir bilən.

Azərbaycan tarixi... daş-daş dilə gəlirdi, Mənalər güllənirdi... bülbül gülə gəlirdi.

Şumerdən gələn yolu fikir-fikir açırdı, Elamın üzərində günəş kimi saçırdı.

Adı Yusif - özü də adından ucadaydı, Məntiqində sözü də dadından ucadaydı.

İnqilab doxsanına silahsız gəlməmişdik, Xəm-xəyallar içində xallanıb gülməmişdik.

Böyük alim zəkası işıq verdi bizlərə, Qaranlıq tarixləri döndərdi gündüzlərə.

Hər vaxt onunku bildim, əlimdə qələmi də, Varlığında yol gedir sevinci, ələmi də.

Xankəndinin qəlbində adına heykəl olar, Nəsillərə görk olar, pozulmaz, yadda qalar.

Bakıda bir küçənin adına qıymasaq da, Qəlbimizdə heykəlsən, biz heykəl qoymasaq da.

Atasının yolunda Nailə Yusif qızı, Cəfəqəş davamçısıdır, taleyidir bu yazı.

"Xəzanda yaz gülləri" xatirə poemasını oxuyarkən əsərin bir maraqlı cəhəti də diqqətimi cəlb etdi. Əli Rza Xələfli ustadları haqqında danışır, nəhayət, yekunda haqqında danışdığı ustadın davamçısının da adını unutmur. Elə təqdim olunan beytlərdə biz Nailə Yusifqızının adını görürük. Müəllifin mətnindən aydın olur ki, o atasının yaradıcılıq irsini qoruya bilir. Həmin irsin yeni dövrün tələblərinə uyğun təzədən nəşr olunması üçün zəhmətlərini əsirgəmir. Əlbəttə, Nailə xanım Yusif müəllimin qızıdır. Və mən

inanıram ki, o təkcə atası olduğuna görə yox, məxsusi olaraq Azərbaycan tarixi ilə bağlı olan məqamları ona görə əzizləyib yenidən nəşrinə çalışır ki, bu materiallar bilavəsitə xalqımızın taleyi ilə bağlıdır.

Azərbaycan xalqının tarixi keçmişini ləyaqətlə öyrənən, fədakarlıqla arasdıran alimlərin xatirəsinə hörmət və ehtiram bundan sonra da diqqətdə saxlanılmalıdır. Çünki Azərbaycan xalqı son otuz ildə çox ağır məhrumiyətlərə, faciələrə düşmüşdür. Erməni faşistlərinin mənafeyinə xidmət edən tədqiqatlar tariximizə böhtanlar atmağa çalışdılar. Məhz bu səbəbə görə təkzibolunmayan tarixi həqiqətləri özündə əks etdirən tədqiqat əsərləri məhz Nailə Yusifqızı kimi varislərin sayəsində yenidən fikir dövriyyəsinə gətirilməlidir.

Şəddat Cəfərov,
yazıçı-publisist.